herpy

GECKOR

Chinese leopard gecko

Goniurosaurus luii

En smal, nattaktiv tigergecko från de skogsklädda kalkstensbergen på gränsen mellan södra Kina och norra Vietnam, med orange ögon och smala gula band på ljusbrun grund. Den lever gömd i klippsprickor och vill ha det svalt och fuktigt. I naturen är den sårbar, så bara uppfödda djur hör hemma i terrariet.

Familj: Eublepharidae Tidigare namn: *Goniurosaurus kadoorieorum*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**18-24 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-20 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Klipplevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 45 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**60-90 %**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**1-4**
Inkubation	**45-80 dagar** vid 24-27 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Goniurosaurus luii hör till tigergeckorna, ett släkte av ögonlocksgeckor från södra Kina, Vietnam och Japan. Den är smal och lätt byggd, med långa, tunna ben, ett triangulärt huvud och stora ögon med lodrät pupill och rörliga ögonlock. Irisen är klart orange, och ovanför ögonen sitter en rad tydligt förstorade fjällknölar, som är ett av artens kännetecken.

Huvud, kropp och ben är ljusbruna till gråbruna med små mörka fläckar. Över kroppen ligger smala, ofläckade band i gult eller orangebrunt, vart och ett med en tunn mörk kant: ett V-format nackband, tre band mellan fram- och bakben och ett vid svansroten. Svansen är nästan svart med tre till sex vita band. Ungarna ser annorlunda ut än de vuxna, och färgerna ändras gradvis medan de växer.

Vuxna hanar mäter i genomsnitt 109 mm från nos till kloak och honorna 112 mm, och svansen är omkring 72 mm. Med svans blir arten 18-24 cm, och könen är nästan lika stora. Hanarna känns igen på en rad porer framför kloaken och en tydlig förtjockning vid svansroten. Svansen kan kastas om djuret tas tag i. Den växer ut igen, men ser annorlunda ut.

Arten beskrevs 1999 utifrån djur från Pingxiang i den kinesiska provinsen Guangxi och är uppkallad efter Wai Lui, som ägnade sex år åt att spåra upp bestånden. 2006 hittades den också i Vietnam. Den nära besläktade *Goniurosaurus kadoorieorum*, som beskrevs 2015, räknas nu som samma art, eftersom den inte kan skiljas åt på säkra kännetecken. Släktet

har reviderats många gånger, och i hobbyn blandas tigergeckorna ofta ihop, så erfarenheter från andra arter ska tas med förbehåll.

Det har publicerats förhållandevis lite om skötseln av just den här arten. Flera siffror i vägledningen är därför hämtade från den nära besläktade *Goniurosaurus huuliensis*, som har fötts upp i fångenskap sedan 2019 och vars skötsel är väl beskriven.

Geckon är skygg och försiktig och inget djur för daglig hantering. Däremot är den fascinerande att följa i ett väl inrett terrarium när den kommer fram efter mörkrets inbrott.

Utbredning och livsmiljö

Arten lever i ett litet område med kalkstensberg på båda sidor om gränsen mellan södra Kina och norra Vietnam. I Kina finns den i sydvästra Guangxi, där typlokalen ligger vid Pingxiang, och i Nonggang-reservatet nordost om floden Zuojiang. I Vietnam är den känd från provinserna Cao Bang och Lang Son, bland annat från distriktet Ha Lang i Cao Bang. Det första vietnamesiska fyndet rapporterades 2006, och Lang Son tillkom 2016.

Ibland nämns också ön Hainan som utbredningsområde, men de nyare fältundersökningarna känner bara arten från fastlandet, och Hainan är därför inte med på kartan. Bestånden är små och spridda. Vid typlokalen har arten inte återfunnits, sannolikt för att den har samlats in för djurhandeln.

> **Naturlig utbredning:** Kina och Vietnam.

LIVSMILJÖ

Geckon lever i kalkstensberg (karst) täckta av städsegrön lövskog, omkring 100-700 meter över havet. I Cao Bang har den hittats på cirka 364 meters höjd. De flesta djur ses på klippväggar och stora stenar, bara få på skogsbotten eller i grenar. På dagen gömmer de sig i sprickor och grottor, och på natten kommer de fram för att jaga insekter och andra smådjur. I Nonggang-reservatet sitter arten helst på sydvända sluttningar.

Klimatet på artens egna levnadsplatser har inte mätts. Hos den nära besläktade *Goniurosaurus catbaensis* på Cat Ba-öarna i Vietnam är luftfuktigheten på sommaren 70-99 % och underlaget 22-28 °C. Släktet är alltså vant vid hög luftfuktighet och måttlig värme. Tigergeckorna är aktiva under sommarhalvåret och håller en sval paus på vintern, och den rytmen ska efterliknas i terrariet om djuren ska föröka sig.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur ska ha ett terrarium på minst 60 × 45 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Ett par eller en hane med två honor ska ha minst 90 × 50 × 60 cm. Arten tillbringar nästan hela sin aktiva tid på bakväggen och jagar uppifrån, så den behöver både höjd och något att klättra på. Ungar växer bäst upp i en faunabox eller ett litet terrarium där de lätt hittar föda och vatten (se uppfödning).

Inred terrariet som ett landskap av gömslen: korkrör, korkbark, platta stenar, rötter och grenar framför en bakvägg av kork eller en strukturpanel som ser ut som klippa. Ju fler springor och grottor, desto tryggare blir djuren, och desto oftare visar de sig. Ett fuktigt gömställe med sphagnum hjälper dem genom hudömsningen.

Som bottensubstrat passar en blandning av ogödslad planteringsjord och sand eller kokosfiber, gärna med ett lager löv ovanpå. Ett dräneringslager underst förhindrar att vattnet blir stående och ger mögel och bakterier. Växter som gullranka, fikus och ormbunkar ger fukt och gömslen. Geckorna använder ofta en fast toalettplats, som är lätt att hålla ren. Se till att ventilationen är god så att luften inte står still.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Arten vill ha det svalt och behöver sällan extra värme i ett vanligt vardagsrum. Från vår till höst ska det vara 22-26 °C på dagen, och på natten får temperaturen sjunka till 18-22 °C.

Värme är den största faran. Tigergeckor tål inte längre tid över 28 °C, och ihållande värme kan döda dem. Det ska därför inte finnas någon värmeplats; lokalt upp till 28 °C tåls, men det är inte nödvändigt. Ställ terrariet bort från soliga fönster och mät med en digital termometer både upptill och nedtill.

Ska djuren föröka sig får de en sval vinterpaus på två till tre månader med 18-22 °C på dagen och gärna ner till 14-16 °C på natten. Efteråt höjs temperaturen långsamt igen (se parning).

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara hög, 60-90 %, men luften får inte stå still. Spraya terrariet varje kväll så att det kommer droppar på bakvägg, växter och blad, och låt det torka upp lite under dagen. Geckorna slickar vattnet från underlaget, och sprayvattnet är ofta deras viktigaste dricksvatten. Ställ ändå fram en låg skål med färskt vatten som byts dagligen.

Arten tål dåligt att vara torr under längre tid: djuren försvagas, får problem med hudömsningen och kan dö. Botten får omvänt inte heller stå ständigt blöt, så använd dränering och god ventilation. På vintern sprayas det något mindre. En hygrometer visar om rytmen håller.

LJUS OCH UVB

Geckorna är aktiva i skymningen och på natten och behöver bara svagt ljus från LED-list eller T5-rör, som ger en fast dygnsrytm. Ge 11,5 timmars ljus på sommaren och 10,5 timmar på vintern. Använd en timer och låt natten vara helt mörk.

UVB behövs inte när fodret pudras med kalk och D3-vitamin. Ett svagt UVB-ljus kan dock vara en fördel för tigergeckor, eftersom det kan stärka kalkomsättningen. Väljer du det, använd ett rör för skuggdjur (Ferguson-zon 1), till exempel ett T5-rör på 5-7 %, över en del av terrariet, så att UV-indexet högst är omkring 1-2 på de översta ytorna och det alltid finns skugga och gömslen.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Tigergeckor är rena insektsätare. Ge syrsor, dubiakackerlackor och gräshoppor som grundfoder och ibland mjölmaskar, vaxmott-larver eller silkesmaskpuppor. Bytet ska vara mindre än avståndet mellan djurets ögon, och allt pudras med kalk och ett vitamin-mineralpreparat. Vuxna djur matas två till tre gånger i veckan.

Ungarna får små syrsor från omkring tre dagar efter kläckningen och därefter varannan dag eller tre gånger i veckan de första månaderna. En liten skål med kalk som djuren kan slicka av är en bra idé. Den ska bytas ofta, eftersom kalken drar åt sig fukt och möglar. Vaxmott-larver och andra feta larver ska bara vara en godbit, för vuxna djur blir lätt för feta.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Tigergeckor är hemlighetsfulla djur som tillbringar dagen gömda och först kommer fram när det är mörkt. De flyr i säkerhet om de blir skrämda och är bäst att iaktta. Vissa djur tål att tas upp, men det ska man inte räkna med. Håll hanteringen kort, ta aldrig tag i svansen och ge nya djur ett par veckors ro.

Arten kan hållas ensam, i par eller som en hane med två honor, om det finns utrymme och många gömställen. Två hanar får aldrig hållas tillsammans, eftersom de slåss. Ungar kan en tid hållas i små grupper av samma storlek, men ska delas upp innan de blir könsmogna. Det är helt normalt att geckon slickar ögon och mun rena med tungan, och som andra ögonlocksgeckor äter den sitt avstötta skinn.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna känns igen på en rad porer framför kloaken och den tydliga förtjockningen vid svansroten, där hemipenisfickorna sitter. Könet syns från omkring sex månaders ålder. När *Goniurosaurus luii* blir könsmogen är inte säkert känt; det kan ske redan vid 6-10 månader, men det är alldeles för tidigt för att sätta en hona i avel.

Vänta tills honan är fullvuxen och i gott hull, helst tills hon är omkring två år. Äggen tär på hennes kalkreserver, och för tidig avel kan ge kalkbrist och förlorade ägg. Använd bara djur av känt ursprung och korsa aldrig olika arter eller lokaliteter av tigergeckor.

PARNING

Avelssäsongen börjar på våren, när temperatur och luftfuktighet stiger. Innan dess ska djuren ha en sval vinter: två till tre månader vid 18-22 °C med kortare dagar och foder högst en gång i veckan. Därefter höjs temperaturen långsamt till 25-26 °C, och det matas mer. Utan vintervilan kommer många tigergeckor inte i avelsstämning.

Sätt hanen hos honan och låt dem vara tillsammans så länge det är lugnt. Arten kan också hållas permanent i par eller trio. Ta ut hanen om honan verkar stressad eller tappar i vikt, och ge henne pauser under säsongen.

Läs mer: Vintervila och årstider

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger nästan alltid två mjuka ägg åt gången, sällan bara ett, och gräver ner dem i botten. En hona lägger en till fyra kullar per år, oftast en till tre, och de flesta ägg läggs mellan juni och september.

Ställ en äggläggningslåda med minst 5 cm fuktig sphagnum, kokosfiber eller vermikulit i terrariet. Ge honan gott om kalk och insekter under hela säsongen och ta ut hanen och ge henne vila om hon magrar.

INKUBATION

Flytta äggen försiktigt till en sluten plastlåda med lätt fuktig vermikulit och ett par små lufthål och lägg dem ungefär en tredjedel ner i substratet. Markera ovansidan och vänd dem inte. Inkubera äggen vid 24-27 °C.

Tiden beror på temperaturen: vid 27 °C kläcks äggen efter 45-50 dagar och vid 25-26 °C efter 60-80 dagar. Vid kläckningen sipprar vätska ut ur skalet, och ungen kan använda flera timmar på att ta sig ut. Om temperaturen bestämmer könet hos arten är inte känt.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna ömsar skinn strax efter kläckningen. När det är över flyttas de till en faunabox på omkring 30 × 20 × 20 cm med kokosfiber, ett fuktigt hörn med sphagnum, en korkbit och en liten vattenskål. Hushållspapper som underlag de första veckorna gör det lätt att se om ungen äter och har normal avföring. Två till tre ungar kan hållas tillsammans de första veckorna och flyttas sedan till terrarier på 40 × 40 × 35 cm upp till 60 × 50 × 40 cm. Spraya dagligen.

Första måltiden är små syrsor efter omkring tre dagar, därefter varannan dag eller tre gånger i veckan, alltid pudrade med kalcium och vitaminer. Ungarna byter färg medan de växer, och ungar av olika tigergeckor är nästan omöjliga att skilja åt, så håll reda på ursprunget. Dela upp djuren innan de blir könsmogna, särskilt hanarna.

Hälsa och vanliga misstag

Tigergeckor är härdiga när klimatet är rätt, och de flesta problem beror på fel temperatur, fuktighet eller kalk. De typiska felen är:

- För mycket värme. Över 28 °C blir djuren stressade, och längre tid med hög värme kan döda dem.
- Torra perioder. Är luften torr under längre tid försvagas djuren och kan dö. Spraya dagligen och ge ett fuktigt gömställe.
- Hudrester som fastnar på tårna och svansspetsen när luften är för torr. Ett fuktigt gömställe hjälper.
- Kalkbrist, särskilt hos ungar och honor under avelssäsongen. Det ger mjuka ben, förlorade ägg och kan leda till äggläggningsbesvär. Pudra allt foder med kalcium och vitaminer.
- Mögel och bakterier i ett konstant blött substrat utan dränering och ventilation.
- Parasiter. Regelbundna avföringsprov rekommenderas, och nya djur bör stå i karantän.

Varningstecken är aptitlöshet i flera veckor, viktminskning, en tunn svans och slö hållning. Kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret inte äter eller verkar sjukt.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/geckor/goniurosaurus-luii